

Soms gewoon Doen!

Torenhoog: een format dat werkt.

In het Genks stadscentrum wordt aardig wat gebouwd. Nieuwe appartementsblokken verrijzen er aan een snel tempo. Dat houdt ook in dat er een aanzienlijke instroom is vanuit de wijken en impliceert dat nieuwe, kleine gemeenschapjes worden gevormd maar ook dat een nieuwe identiteit in opbouw is. En dat vormt de context om kleinschalig in te werken via ‘Torenhoog’.

Een **appartementsgebouw** op zich is hoe dan ook een **community, ingebed in een bredere wijk of centrum**. Appartementsbewoners delen hun woonomgeving vaak met nieuwe mensen. Er is een gemeenschappelijke ingang, er is een liftkoker en er zijn de gangen. Maar er is ook een verloop in blokken, een zekere- soms gewenste- anonimiteit, onzekerheid over wat mag en niet mag, enz.... Reden om in die gemeenschappen te zoeken naar lijnen, naar gemeenschappelijkheid, naar connectie.

Daartoe zette de stad in 2016 het project ‘Torenhoog’ op poten. Met een focus op appartementsblokken en bewoners stuurde de stad een geen ambtenaren maar een verhalenraper en een illustrator op pad.

Opdracht aan het duo was simpel. Praat je binnen, zoek en beluister verhalen bij de bewoners en tracht die te verbinden. Expliciteer via een artistieke verwerking het gebouw, haar leven en haar bewoners en geef de verhalen terug aan de bewoners.

Een open opstelling dus waarbij je niet met een vraag om mee te doen binnenkomt maar met oprechte interesse voor mensen, hun leven en hun bekommernis.

Het was niet altijd even evident om tot in de huiskamers te komen. Zo moest het duo telkens opnieuw een manier vinden om voorbij de hal met alle deurbellen te komen.

Het duo organiseerde soms twee startgesprekken (Tupperware principe) met mensen die op een of andere manier op de stedelijke ‘radar’ staan. Het duo ging op zoek naar de centrale spilfiguur (de informele huisbewaarder). De hal en de lift, de gedeelde grond bleken een warme ontmoetingsplek en ideale ijsbreker. Aanbellen werkt soms, soms ook niet (videofoon, mensen moeten niet opnemen, geen direct contact mogelijk,...). En natuurlijk zijn huisdieren/appartementshondjes een prima verbindend gespreksonderwerp.

Wat schuilt er achter elke deur?

- Verborgene racisme (voorbeeld wereldreizigers, maar in de eigen omgeving sceptisch ten opzichte van ‘de andere’)
- Eenzaamheid (jong versus oud)
- Chaos van het gezinsleven
- Het ouder koppel dat met veel liefde spreekt over het leven
- De vrouw die denkt dat de overbuurjongen zwaait met een sjaal van Racing Genk, maar het is eentje van Sint-Truiden ☺

Het bleek alleszins verrassend dat een heleboel mensen nét dat duwtje nodig hebben/of erop wachten om het gesprek aan te gaan. Er bleek een gevoel te leven van ‘niet durven communiceren uit angst om afgewezen te worden’...

De illustrator tekende tijdens de gesprekken en zocht op die manier rode draden doorheen alle gesprekken. Deze draden werden verwerkt in een artistiek herkenbaar eindproduct.

De stad organiseerde tussentijdse ontmoetingen met de verhalenraper en de illustrator. Zo stuurden we het proces en kunnen we signalen verzamelen en doorgeven aan de wijkmanager.

Elke Torenhoog wordt afgesloten met een slotmoment met de bewoners waarop het resultaat wordt gepresenteerd. 'Herkenbaarheid' was in de artistieke verwerkingen een centraal item. Op die manier creëer je als het ware enerzijds een aha-erlebnis en anderzijds een veilig gespreksonderwerp.

Een eerste Torenhoog resulteerde in een soort landkaart van het gebouw en haar bewoners met een legende waarbij aan elke bewoner een aantal kenmerken werden toegedicht.

In de tweede Torenhoog bleek de sleutel van het gebouw het centrale element in een stripverhaal. De deur van het gebouw viel immers regelmatig in het slot, waardoor je op andere bewoners aangewezen was om binnen te geraken. Ook de rare structuur van het gebouw werd in het stripverhaal omschreven wat opnieuw herkenbaarheid voor de bewoners betekende. Een tekening uit dit stripverhaal werd in de hal opgehangen. En vormt dus aanleiding tot gesprek dat liftstiltes op een veilige wijze doorbreekt. Eigenlijk reiken we dus gespreksonderwerpjes aan voor het kleine ontmoeten om zo small talk te stimuleren.

Hoewel de stad deze Torenhoog- aanpak al 4 keren toepaste, is elke editie toch anders. Enkele leerlijnen kunnen we meenemen, maar de bewoners zijn anders, de verhalen zijn anders, het appartementsgebouw steekt anders in mekaar, enz. Het is de ambitie om minimum 10 keer 'Torenhoog' te organiseren, met daarna misschien wel een groot buurtfeest over de woonblokken heen.

Eyeopeners tijdens de Torenhoog processen zijn zeker ook:

- Kleinschaligheid werkt, goedkoop en simpel
- Van de stad weg – stad niet als oplosser maar horizontaler werken
- Mensen duwtje nodig – veiligheid scheppen om te praten
- Verbindingen zijn er: ze zoeken, expliciteren en visualiseren
- Maar vooral doen in plaats van oeverloos vergaderen...

Resultaten zijn moeilijk exact meetbaar en variëren sterk afhankelijk van het concrete project. Maar wat wel duidelijk is dat burens nu met elkaar (durven) praten. Is dit het ultieme concept? Zijn burenruzies hiermee opgelost? Zijn stuurse mensen nu ineens vriendelijk? Neen dus. Maar we merken wel dat in één gebouw een concertje werd georganiseerd van een inwonende muzikant, dat in een ander gebouw de inwonende studenten een ontwerpje maken om een lelijke, storende muur op te frissen, dat er een dartsbord in de gemeenschappelijke kelder wordt opgehangen,...

Meer info:

Stad Genk – Schepen van Cultuur

Anniek Nagels

Anniek.nagels@genk.be

Stad Genk – Dienst Cultuur

An.leemans@genk.be

Gert.philippeth@genk.be